

Lahemaa rahvuspargi turismimarsruudid

9.november 2016

Lahemaa rahvuspargi keskus, Palmse

Memo koostas: Krista Kingumets

Kohal oli 27 inimest. Nimekiri lisatud manusena.

Päevakava:

- * Lahemaa rahvuspargi turismimarsruudid – võimalikkus ja vajalikkus, Maret Vildak (KeA)
- * Turismimarsruutide rajamise lähtealused, Ingrid Kuligina (Alutaguse Matkaklubi)
- * Lahemaa turist – milline Sa oled? , Saima Gordejeva ja Anne Kurepalu

ETTEKANDED

*** Lahemaa rahvuspargi turismimarsruudid – võimalikkus ja vajalikkus, Maret Vildak (KeA)**

Lahemaa KKK kohaselt eesmärk välja töötada iseseisvaks kui ka giidi juhendamisel läbimiseks erinevaid marsruute. Läbimisvõimalused erinevad – jalgsi, jalgrattal, autoga, ratsa jne.

Rajamisel kasutada olemasolevat taristut va. osaline lisa viidastus või infotahvlite paigaldamine.

Marsruutide info võiks leitav olla tulevikus elektrooniliselt.

Hetkel KKK-s sisalduvad eesmärgid/piirkonnad ja vastutajad:

Kolgaküla – MTÜ

Muuksi – KeA, RMK

Goloogia – KeA

Looduse monumendid – KeA

Vihula esiajaloolised – KeA

Juminda ps – MTÜ

Täpsem info leitav: http://www.keskkonnaamet.ee/public/Lisa_1_Lahemaa_RP_KKK_2016-2025.pdf

*** Turismimarsruutide rajamise lähtealused, Ingrid Kuligina (Alutaguse Matkaklubi)**

Lektor 20. aastase töökogemusega nii Eestis kui välismaal.

Marsruudi kavandamise etapid: Eesmärk → Sihtrühm → Teema, sõnum → Objektid → Infrastruktuur.

Paika tuleb marsruudi koostamisel panna nii kaugemad kui lähemad eesmärgid. Eesmärk peab olema mõõdetav, et hinnata mingi aja tagant (nt 5.a) tehtud töö eesmärgipärasust.

Nt. Tahan arendada turismi, on liiga üldsõnaline ja laialivalguv eesmärk. Peab olema konkreetsem – näiteks üks eesmärk on arendada piirkonnas kohalikku ettevõtlust.

Marsruut on võimalus inimesi suunata (kaugemale/lähemale), arendada majandustegevust ja kasu kohalikule elanikkonnale.

Sihtrühm peab olema taustauuringuga välja selgitatud. Tundma peab sihtrühma iseloomu, harjumusi, ootused! Ei piisa eesmärgi seadmisest, et ootame Rootsi pensionäre kellel on palju raha – tuleb tungida sügavamale!
Võimalik on läbi ka sihtrühmade harjumusi muuta!

Tihtilugu ei väärtustata marsruutide teemakohasust! Teemaatiline marsruut on aga väga hea! Teemaatika võib olla ka laiem, aga sel juhul peab säilima kindel pidepunkt/teema läbi retke. Teemaatiline marsruut aitab paremini läheneda sihtrühmale ja aitab eristuda! Mingi kindel sõnum peab läbi marsruudi kõlama. Sõnum peaks olema arusaadav ühtemoodi kõigile.

Näide: Ida-Virumaal Kirderannikul telliti teemaatilised marsruudid, Soome ja Rootsi turistidele. Märksõnaks „Reisi aeglaselt!“ ehk süvene. Valitud sai „Karl XII teekond Ida-Virumaal“.

Retke väljatöötamiseks kaasati ajaloolasi, loeti palju teemakohast kirjandust. Lõpptulemusena giidid marsruuti ei kasutanud aktiivselt sest puudusid teadmised raja teemaatika osas.
Seega – giide tuleb koolitada ja teemakohaselt!

Marsruutide loomine on praegu üldine trend ja Euroopas väga levinud.

Objektid marsruudil tuleb kaardistada! Kas valdkondade, teemade või piirkondade kaupa! Samuti kaardistada olemasolev ja vajalik infrastruktuur!

Marsruudi koostamisel on kõige viimane etapp loovtöö – paika panna liikumine, teede võrk, objektide valik, rakendamise viis, teema-sõnum ja info edastamisviis.

Kuidas rada reklaamid – kaardina veebis, mobiilne App vms. Sellest sõltub ka raja presenteerimine!

Ei tasu ennast heidutada lasta, kui valikuvariante tuleb liiga palju! Pigem rohkem mõtteid kirja panna ja siis selekteerida nendest parim valik!

Kui marsruut kulgeb rada mööda, siis ei tasu jalgsi- ja ratta- või ratsamarsruute sama teed mööda planeerida. Pinnaseteel on mõeldav – siis rada püsib stabiilne kui liigutakse erinevate vahenditega.

Mõtted radade arenduseks: Lahemaal on ahvatlenud eelkõige: 1. rannik ja kalurikülad + meremeeste teemaatika Käsmus; 2. Linnud (kuna olen ise huviline); 3. Mõisad. Kuigi ka mulle meeldivad väga sealkandi rabad, metsad ja järved, siis neid on ka Ida-Virumaal. Välituristile ja ka Tallinnlastele on loodus just tõmbenumbriks.

NB! Loodusvaatlusretked koguvad Euroopas üha suuremat populaarsust.

*** Lahemaa turist – milline Sa oled? , Saima Gordejeva ja Anne Kurepalu**

Saima Gordejeva

Tegeleb välismaalastega ja programm on turismibüroo poolt antud. Enamasti aega 2- 4 tundi. Populaarsed sihtkohad Palmse ja Sagadi.

Probleemkoht: reisibürood planeerivad üle – väga väikese ajaga tahetakse läbida palju objekte. Samuti aetakse näpuga järke turistide poolt, kas kõik kohad käiakse läbi. Kui ei, siis võib saada reisibüroo trahvi.

Võõramaalastel pole arusaamist meie oludest – ajalistest võimalustest ja sihtkohtadest. On õnneks ka büroosid, kes võtavad ühendust ja uurivad, mida giid soovitab külastada ja millise ajaga. Enamasti toovad turiste meile Eesti, Soome, Läti ja Leedu bürood.

Viru raba on vaieldamatult kõige populaarsem koht! Saab teha sellel rajal 3 erinevat marsruuti. Torn on atraktiivseim!

Murekoht: Parkla väga väike – bussid ei mahu, pargitakse kahel pool teed. Turvalisus pole tagatud.

Soovitused:

Marsruudil võiks olla nii pikem kui lühem variant! Peab kindlasti olema koht, kus einestada. Soomlased ja Lätlased nt tahavad midagi näksida iga natukese aja tagant. Lahemaal toitluskohtade nappus või tuleb tund või pikemalt enda tulekust ette teatada.

Marsruudi kirjeldusel teha ka ajalise läbimise analüüs ja kirja panna kui kaua marsruuti läbib, kaua läheb iga objektiga tutvumiseks minimaalselt aega jne.

Võiksid olla rattalaenutuse strateegilised punktid – Loksa teerist ja Viitna. Sinna tulevad inimesed bussidega aga ei saa edasi Lahemaale! Paljud tulevad Tallinnast päevaks Lahemaale ja siin avastavad et neil pole võimalust siin ringi liikuda.

KeA peaks võtma ühendust reisibüroodega ja jagama infot marsruutide ja võimaluste kohta! Promoda rohkem ka Lahemaa läänepoolset osa.

Kohalikke ettevõtjaid tuleks teavitada turismimarsruutidest ja objektidest!

Luuu teenus „Lahemaa takso“! ☺

Ingrid K. – on olemas täiesti teenus, kus viiakse autoga seltskond matka alguspunkti ja pärast tullakse järgi. Võimalus ka vahepeatuste ette transportida varustust jne.

Anne Kurepalu

Nõukogude ajal oli Lahemaa piiritsoon. Grupil pidi olema piiriluba ja grupil giid. Siis tuligi välja hakata töötama marsruute ja giidima. Seda tegid Anne ja Saima.

Oli välja töötatud 4, 8, 12, 16 h marsruudid. Linda Metsaorg oli üks esimesi giide Lahemaal. Joonistati valmis kaardid ja hakati koolitama giide. Enamasti olid giidideks õpetajad. Viitnal olid majutuskohad giididele .

Tol ajal tehti ka palju uurimistöid Lahemaal – uurijad ja loodusteadlased olid giididele õpetajateks. Giidid teadsid pinnapealselt igast teemast midagi.

Alates 2000. aastast Anne FIE. Hakkas ise marsruute välja töötama. Töötab soomlastega ja teeb erinevaid marsruute Eestimaal.

Sihtrgruppi peab väga hästi tundma! Nt. ei ole mõtet tuua Prantsusmaa gruppi vaatama mõisaid! Neid vii metsa!

Loe enne selle maa ajaloo, looduse jms kohta kus kohast grupp tuleb. Pole mõtet näidata samu asju, mis neil on aga mingi ühine joon, paralleel peab olema. Äratundmisrõõm!

Soovitused:

Kuidas hoida turisti paigal ühes majutuskohas mitu päeva?

Näiteks välja töötada rattamarsruudid algusega ühest punktist. Majutus Altajl Toomarahval ja iga päev saab Altjalt alustada rattamarsruuti erinevatesse paikadesse Altja ümbruses.

Sellised võiks olla Lahemaal mitu.

Annel alles kunagi kokku pandud erinevad marsruudid Lahemaal – annab need ka Lahemaa RP arhiivi.

MÕTTEKODA

M. Vildak - Mõte marsruute järk-järgult välja arendada. Alustame nendest ideedest ja võimalustest, kus kohalik algatus olemas.

Kolgaküla, Pärisepa, Juminda ps – eesrindlikud võimaluste väljapakumise osas. Üks hetk võib piirkonnad Lahemaal ka ühendada üheks marsruudiks.

Marsruut ei pea olema 100% tasuta ega ilma giidita läbitav. Võib pakkuda võimalusi ka kohalikel ettevõtluse arendamiseks ja giididele lisatöö andmiseks.

K. Linno – Kolgaküla marsruut on RMK poolt taunitud, sest infra puudub. Marsruut on olemas ja kulgeb ka läbi küla. Jõudsimise otsuseni, et see rada jääb enda küla ja ürituste tarbeks. Laiemalt ei promo ega ei reklaami et tulge kõik! Soovijatele on retkejuhiks kohalikud elanikud! Mõte omada kontrolli toimuva kohta.

Seoses magistratöoga (kohalike elu kasu turismist), kas võiks koostöös koostada „Lahemaa kogukonna rada“. Igas külas võiks olla info, kes on kohalik giid, kus võib telkida jne. Lahemaa külade keskne rada.

Soov läbi viia küsitlus külades, kes on valmis kaasa lööma. Rohkemat ilmselt magistratöö raames ei jõua. Saada teada, kas ja kui palju kogukonnast on nõus „ühete jalga“ käima.

M. Vildak – hea idee. Enne aga peaks määratlema sihtgrupi. Siis on mag. töö ka selgrooks reaalsele marsruudile. Koostöökogus mõttekoht.

T. Pilving– Turism ei saa kunagi olla teooria. Seda tuleb alati uuesti luua. Kaasata tuleks ka turismiettevõtjaid marsruutide loomisse.

Viimased turismitrendid: 1,2 miljardit inimest reisib ühes aastas ja 2020 a on see 2 miljardit. Enamasti tegemist seiklusturistidega.

Päris mitmed sihtkohad on hakanud kasutama piiranguid liiga suure huvi korral. Eesti ei ole veel väga hästi tuntud piirkond. Kui me promome, siis peab mõtlema ka taluvuskoormusele. Surve Eestile üha suureneb – seos ka poliitiliste oludega!
EMÜ võib aidata taluvuskoormuse metoodika väljatöötamisel.

M. Vildak – oleme soovinud uuringut, kus külastaja Lahemaal käib, mis marsruute pidi liigub. RMK mõõdab automaatloenduritega radadel inimeste arvu aga liikumisteid ei tea.

I. Mets – mida mõistame seiklusturismi all?

T. Pilving – So. maapiirkonnas, aktiivse elemendiga võimalus väljas veeta aega. Nt. lapsega matkarajal liikumine=seiklusturism. Eesti kontekstis see siiski nii pole – meil pigem nimetatakse seda loodusturismiks või aktiivpuhkuseks. Maailma mastaabis seiklusturismiks.

P. Hussar – Idee, et üks suund oleks ka lindude rändeaegne linnuvaatlusturism! Eripäraks on see et läbi kogemuse õpid ja oskad juba ette aimata, kus ja mida vaadata. Aga seda kõike peab infra toetama. Reaalne kogemus 10 a sees on kontaktisikuna paarile välismaalasele nõu andmine kus ja keda võib näha. Lahemaa võrreldes nt Matsaluga ei jää sugugi alla. Kui siis sellega, et nähtavate lindude arv on väiksem. Meil on Lahemaal laanemets, mis on linnustiku osas suurepärane. Probleemkoht see, et infra puudub – torne pole piisavalt ja mitte ainult RP-s vaid rannikul üldse! Torn on justkui märksõna ja kutsung huvilisele!
Hetkeolukord nt. on see, et majutus Sagadis ja linnuvaatlust tehakse Matsalus. Vahemaad väiksed Eestis.

M. Pukk: - Juminda merepäästepaat Varvara vajab toetust ja teeb ka sõite merel! Nemad marsruudi tegevuse ühe osana sisse lülitada.

S. Gordejeva- Vihulas Arma ratsatalu – nende juurde võiks marsruut samuti viia.

*** Ideid ja mõtteid, mis on laekunud enne üritust kirja ja telefoni teel:**

Maire Vendt (RMK teabepunkt) – „marsruute“ kui selliseid täpselt nii palju olemas, kui fantaasia ja töökogemus seda lubavad. Keskust külastavad turistid esitavad sageli täiesti individuaalsed marsruudisoovid („Sooviksin kolme tunni jooksul näha just selliseid objekte ja selliseid kohti, teha selliseid tegevusi ning saada sellise elamuse. Kuhu soovitaksite mul minna?“). Siis tuleb küsijaile mingi soovitus anda.

Marsruudid peavad arvestama sihtgruppide päritoluriigiga (näiteks osutada turistid selliste objektide suunas, milliseid nende enda kodumaal ei leidu). Samuti tuleb arvestada sellega, kui palju on neil üldse aega ja kui suured ambitsioonid selle ajakasutusega on.

Negatiivsed näited: Prantslastele proovitakse näidata 3 tunni jooksul ära Palmse, Sagadi ja Vihula mõisad, mis nende oma losside kõrval on haledalt väiksed; aeg on nii kontsentreeritud, et pole aega metsapeatustki teha. Tihtipeale on selliseid marsruute komplekteerinud Leedu turismifirmad, kes praegusel hetkel pidid ka Baltimaade turismiturgu valitsema.

Imbi Jäetma (Sae talu, lambad)– Lahemaalammast oleks huvitatud mõne turismimarsruudi sees olemisest:

Oleme põlistõugede säilitajad Sae talu, Uuri küla, Kuusalu v.

Talus saab näha Eesti maalambaid, Eesti maakanu, töötavaid karjakaitsekoeri ja maalamba villast ja nahast käsitöötooteid (osta saab ka).

Talu on ajalooa - esmamainimine 1586.

Korraldame koolitusi, töötubasid jne.

Töökeeled: eesti, soome, inglise, hädapärast vene

Alar Teras - Jagab infot ühest matkamarsruudist, mis algab või lõpeb Tapal ning mida mööda liiguvad matkajad läbi Ohepalu, Kõrvejärve ja Viitna ka Lahemaa RP aladele. Terasel on see matkajate poolt avastatud marsruut.

Tapa linna piirilt reoveepuhasti juurest kuni Ohepalu looduskaitsealani on tähistatud matkarada nn Rutkaste matkarada, mida enamasti kasutavad Tapa linna elanikud, kes käivad Rutka mägedes matkamas, suusatamas, rattaga sõitmas ning marjul ja seenel. Matkarajal toimuvat kajastatakse blogis <http://rutkarajad.blogspot.com.ee/>

Lisaks tapalastele on seda marsruuti külastanud ka matkahuvilised mujalt Eestist (Looduse omnibuss, Soolemb, Lühikese perrooni blogija, Kurinurm, Zombitripperid).

Lisaks algavat Tapalt kanuumatkad mööda Valgejõe, mis jõuavad ka Lahemaa rahvuspargi alale. Neid korraldavad OÜ Rivanel, MTÜ Huviklubi Nelson, Nelson Timing OÜ.

EDASINE TEGEVUSPLAAN

Esimene idee: Ülelahemaaline marsruut võiks olla – nt 2017. a lõpuks valmis!

Järgmine kokkusaamine jaanuar- veebruar 2017!

Kaardistame ära punktid, mida kindlasti võiks külastada. Kus on olmeteenused olemas, kus on ja milline on infra, rannalaenutused, söögikohad, tornid jms.

Üldplaan võiks olla esimeseks koosolekuks paigas!

Juurde tekitada lõpuks elektrooniline juhend rajale.